

Ni av ti pleiere på sykehjem rapporterer at de – eller en kollega – har forsømt, ignorert eller begått overgrep mot en beboer.

Beboere på sykehjem blir ignorert og forsømt

ELDREOMSORG

LENE SKOGSTRØM

Underbemanning og aggressive beboere blir brukt som forklaring når sykehjemsansatte begår overgrep.

– Det er en høy forekomst av utilstrekkelig pleie og omsorg, overgrep og forsømmelser på norske sykehjem, fastslår Wenche Malmedal, førsteamanuensis ved Høgskolen i Sør-Trøndelag, avdeling for sykepleierutdanning.

Tidligere i desember avla hun doktorgraden ved NINU. En del av avhandlingen var en undersøkelse blant 616 pleiere ved 16 sykehjem i Midt-Norge, som har svart på spørreskjemaundersøkelse om hva slags handlinger de selv eller kolleger har gjort mot beboere.

Blant annet sier 55 prosent at de har utsatt pleieoppgaver lenger enn nødvendig, og 44 prosent at de har ignorert en beboer.

En av fem har unnlatt å skifte bleie selv om det var nødvendig. Like mange har holdt en beboer hardt.

– En del av handlingene mot eldre som undersøkelsen avdekket, kan virke bagatellmessige. Men vi vet at hvis den type hendelser skjer ofte nok, kan det få alvorlige konsekvenser for den enkelte beboer som utsettes for dette, sier Wenche Malmedal.

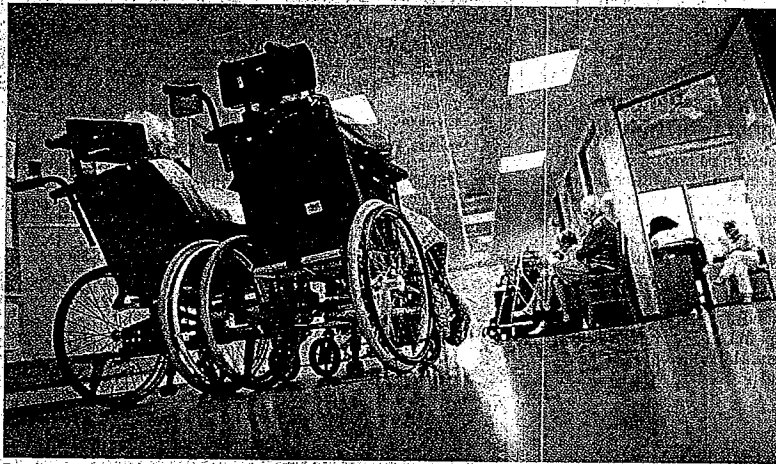
Negativ spiral

91 prosent av de ansatte rapporterte at de har sett kolleger begå minst en av handlingene som er listet opp i spørreskjemaet, og 87 prosent svarte at de selv hadde begått minst en av handlingene.

Slike handlinger kan sette i gang en nedadgående spiral som gjør at den eldre kan gå inn i en depresjon og få nedsatt funksjonsnivå, sier Malmedal.

– Er det riktig å kalle det et overgrep at eldre må vente lenger på hjelp fra personalet enn nødvendig?

– Det er viktig hva slags ord og språk man bruker her. Man kan

Rundt 11 prosent av befolkningen mellom 80 og 89 år bor på institusjon. For de eldste over 90 gjelder det en tredjedel. Men få forskere interesseres seg for kvaliteten på omsorgen de får, og holdningene blant de ansatte. FOTO: CARL MARTIN NORDBY

Fakta

Undersøkelsen

- ▶ Andelen pleiere som hadde observert at kollegene gjorde følgende handlinger:
- ▶ Gått inn på beboers rom uten å banke på først (84 prosent)
- ▶ Forsømt tannpleie (68 prosent)
- ▶ Snakket respektløst til en beboer (50 prosent)
- ▶ Kjeftert på en beboer (40 prosent)
- ▶ Hindret en beboer i å bruke alarmsnoeren (40 prosent)
- ▶ Ignorert en beboer (67 prosent)
- ▶ Utsatt pleie lenger enn nødvendig (67 prosent)
- ▶ Holdt tilbake/tvinge en beboer fysisk (44 prosent)
- ▶ Holdt en beboer hardt (36 prosent)
- ▶ Tatt penger eller verdisaker fra en beboer (1 prosent)

kalle det en krenkelse. Men jeg mener det dreier seg om overgrep.

Oversett og latterliggjort Malmedal fant at de såkalte forsømmelseshandlingene og følelsesmessige overgrep var vanligst: det å ignorere og overse beboere. For eksempel la en beboer sitte og vente på hjelp lenger enn nødvendig, snakke respektløst til en beboer eller latterliggjøre vedkommende foran andre.

– Dette går ut over denne personens selvfølelse, og er i høyeste grad skadelig, mener forskeren.

Hun begynte å forske på holdninger til overgrep og forsømmelser mot eldre på sykehjem allerede på 90-tallet, men er fortsatt nesten alene om å ha fokus på dette feltet.

– Undersøkelsen min viser at beboere på norske sykehjem utsettes for unødvendig lidelse fordi de ikke får god nok pleie. Det er absolutt behov for å gripe inn og gjøre noe.

– Men, legger hun til: Jeg fokuserer på skyggesidene, selvsagt gis det masser av god omsorg på sy-

kehjemmene også.

«Vanskelige beboere»

De ansatte som deltok i undersøkelsen ble også spurt om hva de trodde slike hendelser skyldtes, og hadde 28 ulike forklaringer å velge mellom.

Utsagnet som kom på topp, var underbemanning. At beboerne var spesielt vanskelige, kom som nummer to: De opptrådte aggressivt eller nektet å ta i mot hjelp. På tredje plass kom egenskaper ved kollegene – at de var spesielt utålmodige, ikke egnert for jobben eller utbrent.

– Stort arbeidspress vil aldri kunne unnskyldes at man kjefter på eller latterliggjør en beboer, påpeker Malmedal.

– Det dreier seg mye om kulturer og lederskap; om man aksepterer den type handlinger, eller slår ned på det.

– Der hvor beboere og pleiere utvikler personlige relasjoner, blir det lettere å gi omsorg og vanskeligere å ignorere. Det handler ofte om å bestemme seg for å fokusere på at beboerne er mennesker med levd liv og en historie.

– Dette vitner om lite kunnskap

– Det er alvorlig at en så høy andel pleiere på sykehjem rapporterer om slike handlinger, sier leder i Norsk Sykepleierforbund, Eli Gunhild By.

– Dette tyder på lav kompetanse og liten kunnskap om hvordan disse pasientene skal ivaretas. Hun mener undersøkelsen viser at det først og fremst glipper når det gjelder omsorgsfull hjelp, respekt for enkeltindividet og å behandle pasienter med verdighet.

– Mange sykehjemspasienter er demente. Det viser seg at sykepleiere med spesialkompetanse på den pasientgruppen skaper trygghet og løser konflikter på en helt annen måte enn ansatte som ikke har slik bakgrunn, sier By.

Ufaglærte

20 prosent av dem som svarte på undersøkelsen hadde sykepleierutdanning.

– Det er en stor andel ufaglærte på sykehjemmene. Det er viktig at vi diskuterer hva slags bemanning og kompetanse vi behøver, og at den er riktig sammensatt av både hjelpepleiere, fagarbeidere og sykepleiere, sier forbundslederen.

Hun påpeker at sykehjemspasientene har flere diagnoser og er mye sykere etter at samhandlingsreformen trådte i kraft.

God ledelse viktig

– Det er viktig med en god ledelse på sykehjemmene som kan være kulturbyggende og dermed hindre slike overtramp som vi ser i undersøkelsen, sier hun.

– Heldigvis er det etablert ressurscentre for hjemmesykepleie og sykehjem rundt i hele landet som kan være gode eksempler for hvordan denne pasientgruppen kan gis en faglig forsvarlig behandling.

lenc@aftenposten.no

KLP er et kundefølsomt selskap og Norges største livsforsikringselskap. KLP-konsernet har 829 ansatte ved kontorer i Oslo, Bergen og Trondheim, og har en forvaltningskapital på over 376 milliarder kroner. KLP leverer trygge og konkurransedyktige pensjons-, finans- og forsikrings tjenester til kommuner, fylkeskommuner og helseforetak, samt til deres virksomheter og deres ansatte. I KLP er det å ta samfunnsansvar en naturlig del av vår daglige drift. Les mer om oss på klp.no

HR-rådgiver søkes til landets største livsforsikringselskap

Som HR-rådgiver har du kundeansvar for ett eller flere av KLPs forretningsområder og samtidig et fagansvar innenfor ett eller flere HR-relaterte områder. Stillingen rapporterer til HR-direktør. Har du spørsmål om stillingen, kan du ta kontakt med HR-direktør Kirsten Grutte, tlf.: 905 60 909.

For utfyllende informasjon om stillingen og for å registrere søknad og CV, gå på klp.no/jobb
Søknadsfrist: 5. januar 2014

klp
for dagene som kommer

